

Befejeződött a továbbképzés

Tegnap, csütörtökön véget ért a négy napos tsz-elnök-továbbképző tanfolyam. Szege- den, a SZOT Forrás Gyógyszárlóban megrende- zett továbbképzésen a részt- vevők több érdekes előadást hallgathattak meg. Hétfőn *Bosánszki Lajos*, az MSZMP KB munkatársa az agrárpoli- tika megújulásáról, *Kemenes Béla*, jogászszerelő a társasági törvény a szövetkeze- tek és az élelmiszer-ipari vállalatok kapcsolatára mily- en hatással lesz. Kedden *Radnóti Huba*, a Tszker vezé- rigazgatója a piacgazdál-

Ma Ülést tart a megyei tanács

A Csongrád megyei ta- nács ez évi utolsó ülését tartja ma, pénteken reggel 9 órai kezdettel Szege- den, a megyei tanács székháza- ban. A testület napirendjén szerepel: a vb két tanács- ülés közötti tevékenysé- géről, a megyei tanács ipari osztályának munkájáról szóló beszámoló; javaslat hangzik el az 1989. évi ta- nácsi terv és költségvetés jóváhagyására. A jövő évi munkatervet is ezen az ülés- en fogadják el a testület. A tanácsülés nyilvános.

Ünnepség Újszegeden Százéves szövőgyár

A történelemben száz esz- tendő elenyésző, de egy gyár két emberöltős története mégis jelentős — kezdte ün- nepi beszédét *Frányó József*, az Újszegedi Szövőipari Vállalat nyugalmazott igaz- gatója tegnap, azon az ün- nepesen, ahol a vállalat dolgozói emlékeztek meg a gyár fennállásának százéves jubileumáról. Eppen száz esztendővel ezelőtt, 1888. december 15-én kez- dte meg működését Újszege- den az „Első Szegedi Ken- derkikészítő Gyár Rt.”. Vi- haros száz esztendő tudhat- nak maguk mögött, háborúk pusztították, és újjáépítési lázák segítettek a termelést. Az sem véletlen, hogy nem sokkal a nagy árvíz utáni időben, a nagyvárossá ka- paszkodás során jött létre Szege- den ez az üzem. „A kenderkő- és szövőgyárak- ban az egyszerű alföldi nép olyan munkáseleget szolgál- tat, mely szerény díjazás mellett igen tanulekny, ügyes, szorgalmas és kitaró- tó, oly mértékben használve- hető, hogy ez a vidéken fej- lesztendő textilipar... mint jól alkalmazható munkások- ra, biztos számíthat...” — idézte a gyár születését *Frányó József* egy 1899-es szegedi évkönyvből.

Centenárium szemelvények

A centenáriumra megjelent a gyár történetét be- mutató könyv is. Az alábbiakban ebből adunk közre néhány tanulságos dokumentumot:

„1887. június 9-én *Bakay Nándor* kendertermesz- tési szakbiztos vállalkozási ajánlatot nyújtott be kő- rökenderbevitő és -kidolgozó gyár létesítésére... a gyár határidő előtt felépült, és 1888. december 15-én kezdte meg működését, három nagy gép felállításá- val... tízórás munkaidő alatt 86 mázsa kendent vol- tak képesek megtörni...”

„A szövőgyár 1891. szeptember 29-én kezdte meg tényleges működését. A kenderkikészítő 46 géppel — törő, tiloló, simító és kártoló — működött... A sző- vőgyárban 60 szövőgép, valamint hét segédgép ken- der- és lenszövetet gyártott...”

„Az 1895. év azt a tanulságot hozta a magyar kenderkereskedelemből, hogy a cikk, ha nagy termés is van belőle, kereset marad, és az árakat inkább a kikészítés minősége szabályozza. Az előző évi, ma- gas árak visszaesése folytán némi üzleti pangás állott ugyan be, de ez csak rövid ideig tartott, és ismét emelkedő árak mellett, élénkbb forgalomnak adott helyet, elősegítve az Amerikába irányuló folyamatos kenderkivitel által” — írja a Szegedi Kereskedelmi Iparkamara 1895-ös évkönyve.

„Az első világháború kitérésével, 1914-ben hadi- üzemmé vált a gyár, s újszólván teljes kapacitáská- val a hadi felszerelések gyártására vették igénybe... A második világháborúban ismét hadiüzemmé vált a gyár; katonai parancsnokság alá helyezték: 428 sző- vőgép üzemelt, a munkások létszáma elérte a 2500-at...”

„A háborús gyárvezetőség mintegy húsz vagonnyi gépet rakatott a gyár előtt horgonyzó két uszályba. Az elszállításra azonban nem került sor, a kivonuló németek az uszályokat elsüllyesztették...”

„A gyár és Szeged 1944. október 11-én szabadult fel... néhány nappal utána Újszegeden is megalakult az üzemi bizottság, majd a gyár sértetlen részében harmincöt szövőgéppel a termelés is...”

„1963. április 1-jével megszűnt a gyár önálló válla- latként létezni, a Kenderfonó és Szövőipari Vállalat egyik fontos bázisává vált... 1987. január 1-jétől ismét vállalati rangot kapott az újszegedi gyár.”

Nehéz helyzetben — eredményesen

Csongrád megye ipari szövetkezetei egyre szorítóbb körülmények között voltak kénytelenek működni ebben az évben, mivel a gazdasági szabályozás egyes elemei jőszerűen a racionális gazdálkodás ellen hatot- tak. A bevezetett adó- és árreform drasztikusan csök- kentette az elérhető nyere- séget. Emiatt nem érvénye- sülhett a jövedelemszabá- lyozás pozitív, teljesítmény- re ösztönző hatása. Mind- ezekkel együtt az ipari sző- vetkezetek termelési érté- ke 1988 végére várhatóan eléri a 6,2 milliárd forintot, ami 2,6 százalékkal halad- ja meg az előző évit. A ter- melés bővülésének teljes egészében a termelési nyereség növekedése a forrása, his- zen a szövetkezetekben foglalkoztatottak létszáma közel 4 százalékkal csök- kent az évben. A termelés megoszlásában folytatódik az az évek óta tartó ten- dencia; hogy a kisszövetke- zetek egyre nagyobb rész- arányt képviselnek, míg — az átalakulások hatásaként — a hagyományos szövet- kezetek súlya csökken.

Kiszöv-küldöttközgyűlés

re nem vonatkozik a bér- szabályozás, gyakorlatilag nincs korlátja sem a bérek, sem a létszám növelésének. Ez volt egyik jelentős oka annak, hogy a hagyományos szövetkezetek jó része az idejében átalakult kisszövetkezetekké. Ezzel párhuzamosan az idejében bérszabályo- zás igen negatív hat az ösztönzésre. A személyi jel- vedelemadó egyértelmű tel- jesítmény-visszatartó hatá- sával együtt oda vezetett, hogy leértékelődött a fő munkaidőben végzett mun- ka, és a dolgozók igyekez- nen munkaeurójukat átmen- teni az adómentesen vé- gezhető tevékenységekre.

A bizonytalan gazdasági környezet, és az év elején bevezetett új szabályozók negatív hatásainak köszö- netén csökkent az idejében elérhető nyereség, várhatóan 650 millió forint körül alakul Csongrád megye ipari szövetkezeteinél. Ez a szám azonban csak 70 százaléka az elmúlt évinek.

Ezekkel a megállapítások- kal kezdődött — többek kö- zött — tegnap, Szege- den, az Ipari Szövetkezetek Csong- rád Megyei Szövetségének küldöttközgyűlése. Az írás- os előterjesztés ennél ter- mészetesen részletesebben fogalmaz, de megyénk ipari szövetkezeteinek idejé-

munkáját, és jelenlegi hely- zetét jól jellemzik a fenti sorok. Hasonló szellemben fűzött szóbeli kiegészítést a beszámolóhoz *Kevevári József*, a Kiszöv titkára.

A vitában *Magyar István*, a Tápéi Háziipari Szövetke- zet elnöke arra hívta fel a figyelmet, hogy ma a bank- ba tett pénz jobban 'jöve- delmez, mintha működő tu- keként befektetnek valaho- vá. Mint mondta: így job- ban tudnánk fizetni az em- bereinknek, ha munkát nem is tudnánk adni nekik. Volt, aki azt vetette fel, hogy nem kellene azokat a rendkívüli fontosságú alapanyagokat kiengedni, exportálni az or- szágból, amelyekre hazánk- nak is égetően szüksége van. Rövid távon tisztos nyere- séget hozhat ugyan a kül- földi szállítás, ugyanakkor gondot okoz ugyanezen nyersanyagok hazai besze- rzése.

A vitát követően a részt- vevők a kiegészítésekkel együtt elfogadták az az évi gazdasági eredményekről szóló beszámolót, majd szer- vezeti kérdésekben döntö- tek. Kiegészítették a Kiszöv elnökségét: *Gáspár Péter*, a Múszaki Kerámia Kisszövet- kezeti elnöke és *Kevevári József* Kiszöv-titkár lettek az elnökség további tagjai.

V. I.

„Nincs időm megöregedni...”

Negyvenéves a Múszaki és Természettudományi Egyesületek Szövetsége. Az MTESZ országos elnöksége ma, pénteken Miskolcon emlékezik meg az alapítás évfordulójáról (egyben fel- avatják Borsod megye új tudomány és technika há- zát). Itt adják át az idejé MTESZ-díjakat is, 35 szak- embernek, társadalmi és szakmai munkájuk elismeré- réséül.

Nem volt szerkesztés. A há- romtagú szerszámkészítő gvmk munkáit, vagyis, a precíziós öntés szerszámait. Szege- den, a precíziós öntés meghonosítása — 1957-ben — az én nevéhez fűző- dik.

— *Hogyan tudja manap- ság segíteni a tudományos egyesület egy műszaki mun- káját?*

— A tudományos egyesü- let arra jó, hogy egymást támogassuk — az informá- ciók átadásával, ötletekkel. Bel- és külföldi tanulmány- utakat szervezünk, az össze- jöveteleinkre országos hí- rű szakembereket hívunk meg. A „felöltképzésben” van óriási szerepe az MTESZ-munkának. Tagja vagyok az Országos Magyar Bányász-Kohász Egyesület vezetőségének is. Ennek ker- tetében például negyed- évesként az ország más és más precíziós öntődjében találkozunk, tapasztalatokat cserélünk. Hosszabb távon van óriási jelentősége an- nak, hogy láttuk belülről a paksi atomerőművet, hogy megnéztük, milyen egy üzemszarnok Győrött, Hor- váth Edéknél...

— Nincs időm megöre- gedni — mondja derűsen a „kulcsmember”, az örökifjú műszaki, a maga 105 kiló- jával. — Most 4 napot dol- gozom, az ötödiken a kis- kertemet ásom, délutánon- ként, valamint szombat-va

— *Még telefonon beszél- tünk arról, hogy annak ide-*

Minisztretanács alapított a *Mária* szövönő és *Bódi Jó- zsefne* zsákkötőgép-kezelő. Többen jubileumi oklevelet és tiszteletdíjat vehet- nek át. A gyár történetéből fe- nnyű az emléket. A közel két évtizedig igazgatóként dolgozó *Frányó Józsefnek* az Április Negyedike Erdem- rendet adományozták. Kiváló munkájáért kitüntetés- ben részesültek: *Fortuna*

Skanzent vagy injekciós tűt?

Többek között erre az anomáliára hívta fel a figyelmet *Dobozky Károlyné*, akit azt szorgalmazta, tegyék nyilvánossá a pénzek elosztását, a megyék időben tájékozódhassanak az elkép- zelésekről. Javasolta, hozzá- tételre létre érdekegyeztető ta- nácsot, a megyében pedig alakuljon meg az érdekegyeztető fórum.

Agoston József azt sürgette, szűnjék meg az állami költségvetés titkossága! Nem ismerjük az állami kiadáso- kat, esetleg manipulálhatnak is bennünket. Fent és lent egyaránt takarékosabban kell élnünk! Olcsóbb állam- ra, olcsóbb államigazgatásra van szükség!

Abban szinte valamennyi hozzájáruló megegyezett, hogy legneuralgikusabb pont jelenleg az egészségügyi és az oktatás. *Fabula András* né szívennyesen arról beszélt, hogy sajnos nem a megyében dől el, hogy a fenti két ágazatra mennyi pénz jut. Ilyen

Zavarodottság, anar- chia, bizonytalanság. Nehéz eldönteni, való- jában melyikről is van szó! A tegnapi szmt- ülés a megyei tanács jó- vő évi költségvetési tárgyalta. Akkor, amikor még az Országgyű- lés nem döntött a köz- ponti költségvetésről, és fogalmunk sincs, hogy a nemzeti jövedelemből miként részesednek a megyék, illetve mekko- ra lesz az állami támog- atás.

László István arra kérte a testületet, támogassák a megyei tanács fejlesztési el- képezéseit. Feltétlenül be kell fejezni a hódmezővásár- helyi központi orvosi ellátó- részleg építését, és a szentesi beruházást is. Mindenki azt mondja, kell a megyei kórház! De miből? Pénz nincs, a jelenlegi intézmé- nyeket azonban alkalmassá lehetne tenni a megyei fel- adatokra!

Majd heves vita kezdődött. Mire fordítsuk a pénzünket? Az ópusztaszeri emlékpark- ra vagy az alapellátásra. Skanzent építsünk vagy injekciós tűt vegyünk? A vá- lasz korántsem egyszerű! Az emlékparkra szánt pénz nem lehet átcsoportosítani. És miután *Katona István- tól*, a megyei tanács pénzü- gyi osztályának vezetőjétől megtudtuk, hogy megyénk- ben miként fest a fejkvóta — ennek összege Szege- den 1360 forint, a községekben 376 forint —, senki nem de- rült különöbben jó kedvre. Reális az ilyen mérvű kü- lönbség?! A felülvizsgálato- elsősorban *Sipos Imre* szor- galmazta.

Kiss Ferenc és *Nagy Maté* a szociális gondoskodás fon- tosságáról beszélt, szorgalmazva a szociálpolitika koordinálását.

Ma a megyei tanács ülésén szerepel a jövő évi költségvetés. *Sebők János*, az szmt titkára képviseli majd a szakszervezeti véleményt. Ha csupán azt sikerül elérni, hogy az egészségügyben, az oktatásban ne legyen visszalépés, talán tegnap nem hiába üléstünk órá- kon át

Tanácsülés Sándorfalván

Az idejé utolsó ülését tar- totta tegnap Sándorfalva nagyközség közös tanácsa. Ezen előbb beszámoló hang- zott el a két tanácsülés kö- zött kiadott döntésekről, utasításokról és a lejárt ha- táridejű határozatok végre- hajtásáról. Ezután javaslatot tettek az 1989. évi tanácsi terv és költségvetésére, a ta- nács és a végrehajtó bizott- ság következő évi munka- tervére.

Jövőre 52 millió 133 ezer forintból gazdálkodik a ta- nács, ami 4 millió 969 ezer

forinttal több mint ami az idejé volt. A működési és fenntartási kiadásokra 43 millió 721 ezer forintot for- dítanak Sándorfalván. Válla- lati támogatásra 50 ezer, fejlesztésre pedig 8 millió 362 ezer forint jut. Az utak fenntartására, illetve felújítá- sára kevesebbet költhet- nek 1989-ben. Az egészség- ügyben tartani tudják a színvonalat.

A tanácsülés előterjeszté- sekkel és interpellációkkal ért véget

B. E.